

Reisu-l-ulema IZ BiH Husein ef. Kavazović

ISLAMSKA ZAJEDNICA IMA USTAVNU OBAVEZU DA ČUVA ISLAMSKU TRADICIJU BOŠNJAKA

Husein-ef. Kavazović je rođen 3. jula 1964. godine u Jelovče Selu (Gradačac). Završio je Gazi Husrevbegovu medresu, a potom Šerijatski fakultet Univerziteta Al-Azhar u Kairu. Magistarski rad je odbranio na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu, iz područja šerijatskog prava. Radio je kao imam, hatib i mualim u džematima u Srebreniku i Gradačcu, a od 1993. do 2012. bio je muftija tuzlanski. U novembru 2012. godine imenovan je za reisu-l-ulemu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Razgovarala: Senada TAHIROVIĆ

UDK 28-536.77(047.53)

SAŽETAK: U ovom intervjuu, na pitanja o ramazanu, misiji Islamske zajednice, o sjećanju na genocid počinjen u Srebrenici, socijalnoj nepravdi, tradiciji Bošnjaka, reformi struktura Islamske zajednice i drugim pitanjima odgovara Husein ef. Kavazović, reisu-l-ulema Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Poštovani reisu-l-ulema, u blagoslovljenom smo mjesecu ramazanu. Muslimani ovih prostora, vjernici, tradicionalno brinu za individualne ibadete i obaveze. Šta je za Islamsku zajednicu prioritarna ramazanska briga, zadaća i misija?

Bismilahi-r-rahmani-r-rahim!

Ramazan je posebno vrijeme za svakog muslimana i muslimanku, vrijeme vezano za sami početak muslimanske zajednice općenito u svijetu, mjesec objave Kur'ana, posta, i drugih islamskih vjerskih, duhovnih i socijalnih sadržaja.

Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini ima svoju primarnu misiju,

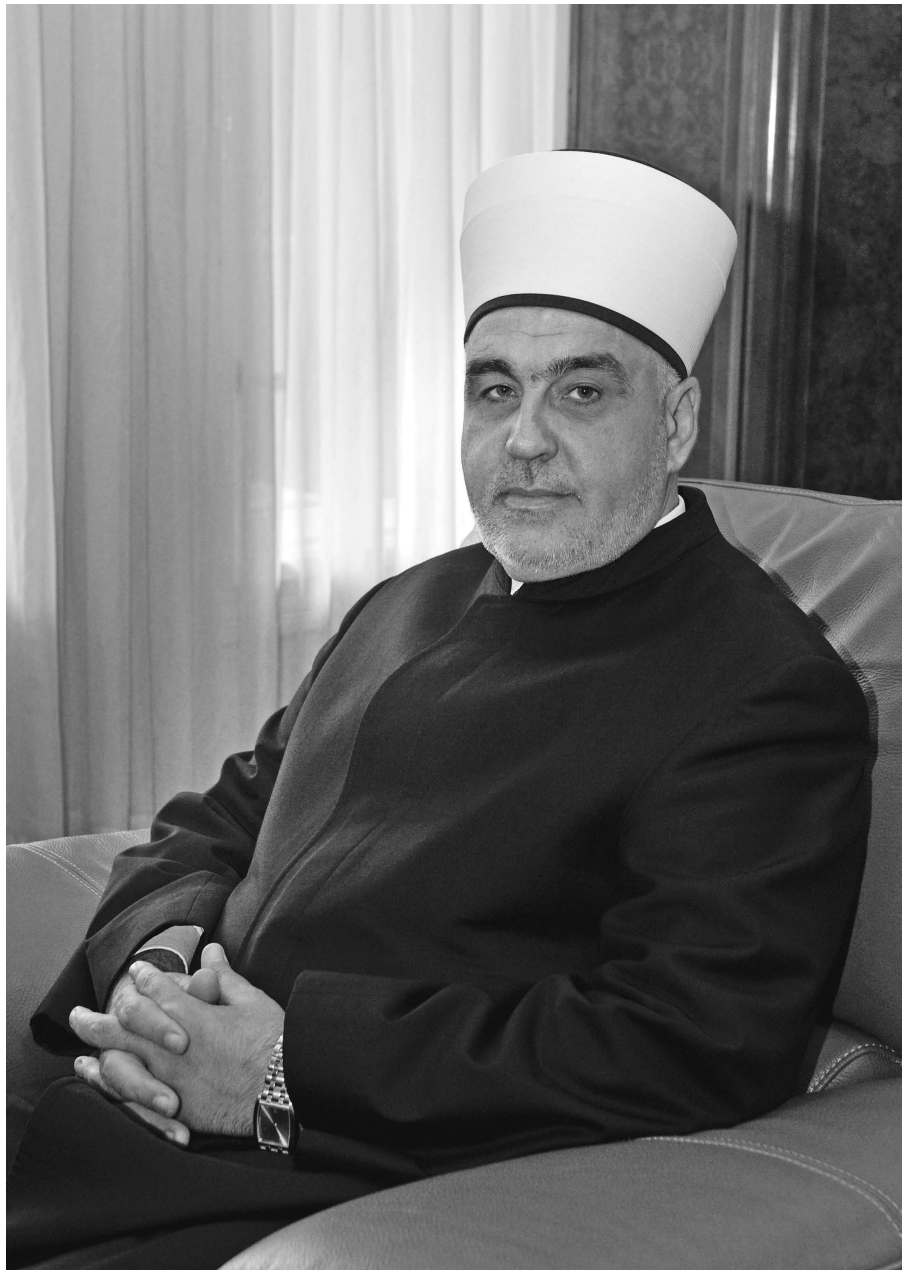
da nagovještava ljudima radosnu vijest da im je došao Poslanik Muhammed s.a.v.s., da bude u svom radu na raspolaganju našim vjernicima i vjernicama, muslimanima i muslimankama. Zadaća Islamske zajednice je da organizira vjerski život, da preko naših imama, muderisa, mualima, hatiba prenosi ljudima vrijednosti islama, poučava vrijednosti islama, da organizira zajedničko izvršavanje ibadeta koji imaju društvenu dimenziju, iako je moje duboko ubjeđenje da je vjera duboko individualan čin svakog od nas, svakog muslimana i muslimanke. I pored toga, mi jesmo zajednica

muslimana i kroz naše džamije, prije svega, ulažemo napor da organiziramo džemate u toku ramazana i tamo gdje oni ne funkcioniraju mimo ramazana. Pored organizacije rada već postojećih džemata u posebnom režimu, organiziranja privremenih, tu su i obaveze na prikupljanju zekata – zbog tradicije bosanskih muslimana da izmirenje obaveza zekata obavljaju u ramazanu, te prikupljanje sadakatul-fitra. Oba ova instituta su također ibadeti. Ramazansko vrijeme je vrijeme punih aktivnosti Islamske zajednice, u svim segmentima vjerskog života. Islamska zajednica

svojim aktivnostima i preporukama pomaže da muslimani budu pojačano upućeni jedni na druge, da muslimani i muslimanke koji čine ovu zajednicu pomažu jedni drugima u poslovima i potrebama, ali i da svakim ramazanom iznova pomažu izgradnji solidarne i odgovorne zajednice. Misija Islamske zajednice jeste biti na usluzi, na hizmetu našem narodu, pomoći mu da se snađe u duhovnom ambijentu mjeseca ramazana, i da zajednica na neki način kanališe sve aktivnosti kojima se svaki pojedinac unutar Islamske zajednice bavi i nastoji da doprinese boljitku naše muslimanske zajednice i društva u cjelini.

Nedavno smo obilježili 19. godišnjicu genocida počinjenog u Srebrenici 1995. godine. Zbog prirode počinjenih zločina vjerovatno nije i neće biti moguće očuvati sjećanja na sva događanja iz tog perioda. Na koji bi način Bošnjaci trebali čuvati kulturu sjećanja na genocid u Srebrenici počinjen nad njima u toku agresije na Bosnu i Hercegovinu?

Svaki narod ima svoje, ako mogu tako kazati, povijesne svijetle i one tamnije tačke. Naš narod ima Srebrenicu kao jedan bezdan pred kojim smo se našli i pred kojim se još uvijek nalazimo. Srebrenica bi, vrlo često kažemo, trebala da bude naša opomena na teške trenutke u kojima se naš narod nalazio i u kojem se može naći u budućnosti. U prethodnim godinama nešto je već učinjeno da se Srebrenica ne zaboravi. U materijalnom smislu, osnovani su Memorijalni centar i mezarje u Potočarima u kojem smo pokopali 6.241 tijelo. Također, formirana je i Fondacija koja se brine o tome. Međutim, smatram da Srebrenica za Bošnjake, ali ne samo za Bošnjake, treba da bude mjesto sjećanja kako se zlo koje nas je snašlo ne bi ponovilo. Čovječanstvo je, nažalost, mnogo puta kazalo, nakon silnih zločina koje su ljudi počinili, da je to ono posljednje. Poslije Drugog svjetskog rata smo govorili "nikad više" i ponavljali slične formulacije za zločine

“ Šta bismo mi mogli učiniti da se više ne ponovi Srebrenica? Smatram da Bošnjaci moraju učiniti nekoliko stvari: prvo bi morali jednom za svagda naučiti da razjedinjeni i slabi, neorganizirani u državu, uvijek su u opasnosti da im se Srebrenica ponovi. Kad kažem država onda ja podrazumijevam organiziran narod koji je u akciji. Linija koja razdjeljuje genocid od budućnosti našeg naroda je funkcionalna pravna država. ”

kojih je bilo i ranije u povijesti ljudskog roda. Nažalost, sudbina ljudskog roda je krvava. Ona je teška, krvava. Šta bismo mi mogli učiniti da se više ne ponovi Srebrenica? Smatram da Bošnjaci moraju učiniti nekoliko stvari: prvo bi morali jednom za svagda naučiti da razjedinjeni i slabi, neorganizirani u državu, uvijek

su u opasnosti da im se Srebrenica ponovi. Kad kažem država onda ja podrazumijevam organiziran narod koji je u akciji. Linija koja razdjeljuje genocid od budućnosti našeg naroda je funkcionalna pravna država. Ako ne bude takve države, kao što je nismo imali prije, strahujem da bi se genocid mogao ponoviti. Prvo, ako

Bošnjaci budu kao narod zreli da organiziraju državu, ovo posebno naglašavam, da organiziraju državu, a organizacija države znači svaki dan biti u akciji da država postoji, to će biti najvažniji štit od genocida koji bi se mogao desiti u budućnosti. Drugo, "organizirati državu" znači da svi podsistemi unutar te države moraju dobro funkcionirati. I obrazovanje i kultura, i vjerske zajednice, i nevladin sektor, sve ono što je unutar države, mora u svakom trenutku biti

“Ukoliko ne naučavamo ljude da se kaju, da je pokajanje razdjelnica između dobra i zla, da je kajanje ozdravljenje, lijek, mi nećemo izaći u prostor mogućeg susretanja, jer ono što, nažalost, vidim, i što svi ovih dana možemo vidjeti, vjerske zajednice nisu još uvijek ovaj institut oživjele. Gdje nema kajanja, nema ni vjere.”

aktivno i unutar svojih zaduženja, unutar svoje misije odgajati, graditi, izgrađivati i konstantno osvješćivati opasnost od nestanka države. "Nestanak države" znači dovesti društvo u teške probleme. Zbog toga je jako važno Bošnjacima da čuvaju državu. Da budu proaktivni kada je u pitanju država i da stalno nad njom bdiju.

U postkonfliktnim društvima kakvo je i bosanskohercegovačko, proces pomirenja je dugotrajan. Smatrate li da religijske zajednice imaju vjerodostojnost da budu značajan faktor u dijalogu i izgradnji boljeg i pravednijeg društva?

Zadaća vjerskih zajednica da pomognu u procesu pomirenja i izgradnji našeg društva može biti velika ukoliko vjerske zajednice i ljudi unutar vjerskih zajednica budu posvećeni dobru i ukoliko ispred sebe vide čovjeka, dakle kao Božije biće, kao Božije stvorenje, a ne pripadnika neke vjerske zajednice, nacionalne grupe itd. Svaka vjerska zajednica svoje poslanje postavlja pred ljudski rod i svoje vrijednosti želi ugrađivati u sve ljude. U srži svake vjere, vjerskog naučavanja postoji jedan institut koji se zove kajanje. Kad god počinimo grijeh, ukoliko se ne pokajemo, ma kakav to grijeh bio, ma

koliki bio, manji ili veći, ukoliko se ne pokajemo, mi smo izašli iz onoga što je Božije svjetlo u zonu sumraka. Ukoliko ne naučavamo ljude da se kaju, da je pokajanje razdjelnica između dobra i zla, da je kajanje ozdravljenje, lijek, mi nećemo izaći u prostor mogućeg susretanja, jer ono što, nažalost, vidim, i što svi ovih dana možemo vidjeti, vjerske zajednice nisu još uvijek ovaj institut oživjele. U našem regionu vidimo da veličamo zločince koji su počinili

zločine, veličamo sami zločin koji je počinjen u ime naroda, negiramo taj zločin, i kad ga vidimo, a to je znak da je duša još uvijek bolesna, pa da su čak i vjerske zajednice ovih prostora bolesne, kao takve, da one ne mogu da se odupru silini tog mračnjaštva nacionalizma koji se ispoljava i koji natkriljuje i to njihovo svjetlo koje bi mogli da ponude kroz institute koji su sama srž svake vjere. Zbog toga smatram da je jako važno da postanemo svjesni da nećemo moći ozdraviti kao društvo ukoliko ne budemo naučavali da je kajanje važan institut unutar svake vjerske zajednice. Smatram da je osnovni pojam svake vjere kajanje, jer od Adema a.s. i njegovih sinova Habila i Kabila, najvažnija stvar ili najvažniji pojam unutar vjere je ustvari kajanje. Čovjek je grješno biće, ali biće koje se kaje. Gdje nema kajanja, nema ni vjere.

Ova godina Bosni i Hercegovini donijela je mnoge nedaće. Socijalni nemiri, poplave, klizišta. U svojoj ramazanskoj poruci pozvali ste vjernike da, između ostalog, učine sve da budu od pomoći ugroženim, a i IZ je pokrenula niz aktivnosti u cilju pomoći zbrinjavanja porodica čiji su domovi oštećeni ili uništeni. Situacija je i dalje alarmantna. Šta IZ još može i šta treba učiniti na ovom planu?

Na početku se želim zahvaliti svim aktivistima unutar Islamske zajednice koji su dali veliki doprinos da se ublaže posljedice poplava, pogotovo u onim prvim danima kada je to bilo jako važno. Koliko znam, u nekim mjestima su jedino imami funkcionirali u smislu pružanja te prve pomoći i odlično su se snašli. Islamska zajednica čini što može. Ranije sam kazao da je država bitna, ona je od suštinskog značaja za nas u svim okolnostima. Bez funkcioniranja organa države teško se mogu sanirati ove posljedice. One su teške za naše društvo i za našu državu, jer su razmjere ove nesreće velike. Islamska zajednica je svjesna svoje uloge u bh. društvu. Mi nemamo prerogative da rješavamo pitanja koja treba država da rješava, ali zbog specifičnih okolnosti zajednica se aktivirala i u ovih nekoliko mjeseci uspjela dostaviti velike količine materijalne pomoći našem stanovništvu. Mi smo se angažirali na dostavljanju pomoći kroz sve strukture Islamske zajednice, ali i u saradnji s Merhametom. Pored toga, naši imami, uposlenici IZ i studenti Fakulteta islamskih nauka su bili aktivni učesnici čišćenja područja pogođenih poplavama. Islamska zajednica je prikupila blizu milion KM novčane pomoći, koje smo stavili na raspolaganje našim muftilucima koji će ih transparentno distribuirati na projekte u saradnji s načelnicima općina. Smatram da bi ova akcija trebala da traje. Da se održava živom jer će zbog velikih šteta obnova trajati duže. Štete su ogromne, a građani koji su oštećeni trebaju pomoć i mi ih ne smijemo zaboraviti. Islamska zajednica će kroz svoj rad, rad imama na terenu, nastojati da unesrećenim poplavama i klizištima bude od pomoći.

Socijalni nemiri su proizvod neučinkovite države, države koja nije u akciji, države koja ne uviđa, ne prati stvarne potrebe građana, nema sluha za nezadovoljstvo građana, njihove stvarne probleme, odnosno ne vidi probleme koji se predugo talože. Februarski bunt predstavljao je pobunu naroda usmjerenu protiv socijalno

neosjetljive vlasti, protiv nepravde i protiv nefunkcionalne države. Zanimljivo je gdje je to sve počelo. Počelo je u tuzlanskom bazenu, tamo gdje je bošnjačka populacija najbrojnija, i gdje su se problemi najviše nataložili svih ovih godina, u najpotentnijom kraju naše zemlje, koji ima velike resurse. Oni koji vode državu ne vide da se problemi gomilaju, talože, da su neiskorišteni resursi koji postoje, i da ne kreiraju prilike da se ljudi zaposle kako bi na dostojanstven način organizirali svoje živote. Imam osjećaj da vrlo malo znamo o upravljanju resursima koje imamo. Država je pokazala pasivnost, odnosno odsustvo političke volje da se problemi rješavaju unutar društva, i time dovela do kulminacije ovoga nezadovoljstva. Državni aparat mora pokazati više aktiviteta i brže uočavati probleme i rješavati ih. Ako se to ne dogodi, ja nisam siguran da se ovaj bunt neće ponoviti. Ali ako se ponovi, bit će mnogo razorniji nego što je bio sada. I nisam siguran ko će ispred toga bunta moći stati. Bojim se da bi destrukcija mogla biti mnogo veća, što bi dovelo ovu državu i naše društvo u još veću krizu.

U jednom intervjuu 2013. godine kazali ste da problemi našeg naroda moraju odzvanjati u strukturama Islamske zajednice, moramo ih čuti i na njih se usmjeravati, kako bismo doprinijeli njihovom otklanjanju. Građani Bosne i Hercegovine, između ostalih problema, suočavaju se i sa izraženom socijalnom nepravdom, visokom stopom nezaposlenosti, nepoštivanjem radničkih prava, korupcijom... Mnogi smatraju da IZ i muslimanski ulemanski autoriteti trebaju biti glasnjiji kada je u pitanju osuda društvenih zala koja razaraju naše društvo i zaštita građana Bosne i Hercegovine i njihovih prava. Da li Vi mislite da bi i suvremeno islamsko mišljenje, posebno ono na području fikha, moralo imati više razumijevanja za pitanja socijalne pravde?

Svako društvo, država mora imati moralni kompas, korektiv onda kada se krše ljudska prava, mora imati organizacije koje će ukazivati na probleme i uzbunjivati javnost, kako bi

državne organe držala budnim i pravnim. Islamska zajednica putem instituta hutbe to čini redovno, ali i na druge načine. Međutim, Islamska zajednica osim toga ne može više, jer nema nikakva instrumenta moći. Država se mora brinuti o građanima i zaštititi ih onda kada se njihova prava krše, a sankcionirati ih onda kada se ogriješe o prava drugih.

“Važno je da muslimani znaju da kršenje zakonskih propisa države znači kršenja propisa Šerijata. Pored toga, naši imami i drugi službenici Islamske zajednice imaju pravo i obavezu da stalno ističu socijalnu pravdu kao moralnu vrijednost, podsjećaju da je poštivanje prava drugog bogougodno djelo, a da je svako kršenje prava drugog grijeh. Vjerske zajednice trebaju stalno osuđivati nepravdu, nasilje, nepotizam, korupciju koja je prisutna u našem društvu i neumorno insistirati na tome da smo u obavezi graditi pravednije društvo.”

Socijalno pravedno društvo mora graditi prvenstveno socijalno osjetljiva i funkcionalna pravna država. Naše djelovanje može i treba isticati da mi takve države danas nemamo, da postoji socijalna nepravda u našem društvu i da je grijeh muslimanu da učestvuje u bilo kojem obliku nepravednog postupanja prema drugima, da provodi opresiju i nepravdu. Mi možemo naglašavati da je poštivanje državnih normi, ugovora i propisa poštivanje Šerijata. Pravna nauka uspostavlja pravne norme, iza te pravne norme mora postojati država koja će ih provoditi. I važno je da muslimani znaju da kršenje zakonskih propisa države znači kršenja propisa Šerijata. Pored toga, naši imami i drugi službenici Islamske zajednice imaju pravo i obavezu da stalno ističu socijalnu pravdu kao moralnu vrijednost, podsjećaju da je poštivanje prava drugog bogougodno djelo, a da je svako kršenje prava drugog grijeh. Vjerske zajednice trebaju stalno osuđivati nepravdu, nasilje, nepotizam, korupciju koja je prisutna u našem društvu i neumorno insistirati na tome da smo u obavezi graditi pravednije društvo.

Mogu li vjerske zajednice više učiniti? Nisam siguran, jer nemaju poluge moći, i zbog toga je jako važno da sistem, država funkcionira. Mi nismo zadovoljni načinom na koji se ova pitanja rješavaju u našoj državi. Politika koja se vodi nije dobra i mislim daje hitno treba mijenjati. Moramo imati mogućnost da gradimo socijalno pravednu državu, a

ona se ne može graditi samo savjetima i osudama. Bez pravne sankcije za uzurpatore ljudskih prava nema socijalno pravedne države.

Muslimanska društva i zajednice današnjice, pa i oni u Bosni i Hercegovini, susreću se s brojnim savremenim dilemama. Da li se prema Vašem mišljenju u poslovanju, ekonomiji, medicini, pedagoškim i drugim praksama pa i naukama i teorijama uzimaju dovoljno u obzir etičke norme, poslovna i profesionalna etika?

Etički živjeti znači živjeti otvoreno i transparentno. Mi nismo učeni, obrazovani da živimo transparentno. Očito da su građani u naprednim, razvijenim evropskim društvima odgajani i obrazovani da žive transparentno, da na neki način ništa ne skrivaju. Kad će se dogoditi da etičke norme budu norme po kojima ćemo se vladati u svim sferama života? Kada se zaista naučimo živjeti potpuno otvoreno. A to znači da ono što mislimo da to i kažemo, kako mislimo da tako i postupamo, djelujemo. Ako bih mogao i na što apelirati onda je to da shvatimo da moramo unijeti više etike u naš život.

Pored teških nedaća, ratova i međumuslimanskih sukoba koji su događaju u arapskom svijetu, pažnju cijelog svijeta privuklo je nedavno proglašenje islamske države na području Iraka, na čijem čelu se nalazi samoproglašeni halifa Bagdadi. Oglasila se i Svjetska unija islamskih učenjaka koja, u najkraćem, obznajivanje hilafeta od jedne određene frakcije proglašava šerijatski ništavnim i banalizacijom plemenite ideje uspostavljanja hilafeta. Da li i ovaj slučaj pokazuje da je vrijeme da ulema pristupi sistematskoj reformi islamske misli, onome što Tariq Ramadan naziva insistiranje na "transformacijskoj" umjesto "adaptacijske" reforme islamskog prava?

Nažalost, islamska društvena misao i tzv. Siyasa Shar'iyya, ta politička misao u islamu, ona se nikada nije uspjela razviti u onim formama i sadržajima u kojima bi se mogla islamski legitimirati, u kojima bi mogla osigurati odgovore na stvarne probleme muslimanskih zajednica, društava, država i pogotovo koja bi mogla pružiti vjerodostojne

« Etički živjeti znači živjeti otvoreno i transparentno. Kad će se dogoditi da etičke norme budu norme po kojima ćemo se vladati u svim sferama života? Kada se zaista naučimo živjeti potpuno otvoreno. A to znači da ono što mislimo da to i kažemo, kako mislimo da tako i postupamo, djelujemo.»

i legitimne odgovore na suvremene izazove. Ona je jednostavno ostala okamenjena u povijesnim obrascima iz perioda prve četverice halifa koji su u centar upravljanja društvom i državom stavili šuru kao najvažniji princip. Ne mogu to nazvati nekim parlamentom u modernom smislu, ali princip šure sigurno je predstavljao začetak i izvorno islamsko uporište za parlamentarni život. Međutim, u povijesti islama vrlo brzo su na scenu stupile despotije. I one su preživjele sve do danas u islamskom svijetu. Islamski svijet se nije oslobodio despotija i mi nemamo filozofiju oslobođenja unutar muslimanskog društva i država. Je li vrijeme? Davno je bilo

vrijeme. Mi smo bili osvojili slobodu u vrijeme hilafeta prve četverice halifa, nakon smrti Božijeg Poslanika, naročito uključujući i vrijeme Allahovog Poslanika gdje je ta sloboda na najpuniji način osvojena, da tako kažem. I nakon toga evo živimo ovo vrijeme koje živimo.

Ja smatram da se još uvijek, i u aktuelnim zbivanjima, kod muslimana ništa bitno novo i ništa ozbiljno ne događa. Ovo su avanture. Avanturista ima. Oni se sakupljaju iz različitih krajeva svijeta. Mene ovo na neki način podsjeća na krstaške ratove, kada su različiti avanturisti iz Evrope išli da oslobađaju Isusov grob, kao što su kazali, u Jerusalemu. To su avanturisti. I ovo što se događa je avantura. Ona će imati posljedice. Mi već vidimo te posljedice. Mi danas imamo latentne sukobe koje vode muslimanske zemlje i muslimanske zajednice i različite grupacije jedna protiv druge, druga protiv treće i tako gotovo u nedogled. Vrativši se Vašem pitanju, moram, nažalost, kazati

kako nisam siguran da su muslimani sposobni da na području socijalne i političke misli ponude neke vlastite ideje koje bi bile relevantne u današnjem globalnom svijetu.

U ovoj, 2014. godini, usvojeni su amandmani na Ustav Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Očekuju se promjene u strukturi rada organa IZ. Koje promjene će biti ključne?

Mi smo smatrali da je potrebno da učinimo određene promjene unutar strukture organizacije Islamske zajednice i smatrali smo da trebamo i da možemo ostvariti određeni pomak. Ovdje nije riječ o cjelovitoj reformi, ali napravljen je pomak u

čvršćem povezivanju dijelova Islamske zajednice Bosne i Hercegovine, Srbije, Hrvatske, Slovenije i dijaspora. Postojali su i određeni problemi u funkcioniranju struktura Islamske zajednice. Ovim amandmanima nastojali smo da napravimo reformu na tri nivoa.

Prvo, da imamo muftiluke kao organe Islamske zajednice. Oni nisu tako funkcionirali ranije, muftije su bile inokosni organi, oni su bili jedini organi. Nastojali smo da damo više prerogativa muftilucima da mogu efikasnije da izvršavaju svoje obaveze naspram džematlija u organizaciji Islamske zajednice. Tu je došlo do određene prekompozicije ili određene reforme tog organa na srednjem nivou. Mislim da će to biti dobro i korisno za našu zajednicu. Drugo, usvajanjem ovih amandmana pravno se omogućava i da sam Rijaset bude dinamičniji i efikasniji; da bude organiziran kroz Uprave, koje će doprinijeti homogenizaciji već postojećih tijela, ureda i službi, a kroz tu organizaciju nadamo se boljoj preglednosti i efikasnosti. I to smo, hvala dragom Bogu, kroz ove ustavne promjene dobili, te instituciju Rijaset koja će, nadamo se, u budućnosti biti snažno i efikasno izvršno tijelo Islamske zajednice.

I treće, ono što smatram da je bilo važno formirati, a to je Vijeće muftija koje će se baviti vjerskim pitanjima. Nadam da će Vijeće muftija biti ta snažna institucija koja će davati odgovore na doktrinarna pitanja unutar Islamske zajednice, pitanja akaida ali i fikha. Naša muslimanska zajednica je u stalnim promjenama, i ona treba Vijeće muftija.

Ovim ustavnim amandmanima naglašena je i uloga Ustavnog suda unutar Islamske zajednice a složili smo se i sa zajednicama koje su van Bosne i Hercegovine, a dio su Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, da imamo pet centralnih organa. To je Sabor kao predstavnički organ, zatim Rijaset, Vijeće muftija, Ustavni sud i Reisul-ulema kao poglavar zajednice. Saglasili smo se da odluke ovih pet organa budu važne za sve članove Islamske zajednice, ma gdje oni bili, uz uvažavanje

regionalnih zakonskih posebnosti. Iako su ove reforme značajne, ovo nije bila cjelovita reforma. Usvojeni su amandmani na postojeći Ustav IZ, koji će omogućiti promjene unutar struktura Islamske zajednice.

Islamska zajednica Bosne i Hercegovine je briga muslimana i muslimanki, no zbog niza okolnosti, muškarci su unutar struktura zajednice dominantni. Postoje neke indicije da će unutar jedne od Uprava Rijaseta IZ pokrenuti referat koji će se baviti prvenstveno pitanjima žena. Ukoliko takav ured/referat bude pokrenut, da li to znači, implicite, da žene dobijaju specijalan status tj. svoj referat, jer su ostale uprave i referati namijenjeni muškarcima. Postoji li bojazan da bi se takvim izdvajanjem žena, umjesto da se insistira na zajedništvu u činjenju dobra, moglo pogodovati da muškarci i dalje budu dominantni u strukturama Islamske zajednice?

Islamska zajednica ima širok spektar djelovanja. S aspekta imamske službe, može se kazati da je naša zajednica dominantno muška zajednica. Međutim, ona to nije i ne mora da bude u drugim poljima djelovanja unutar Islamske zajednice. Na poslovima misije podjednako imaju priliku i mogu biti zastupljeni i žene i muškarci. Naprimjer, islamsku vjeronauku u školama podučavaju uglavnom žene. U ustanovama Islamske zajednice ima puno žena različitih zanimanja koje svoje poslove obavljaju odlično.

Mi nismo zadovoljni zastupljenošću žena u radu predstavničkih i upravnih tijela. Više muslimanki bi trebalo biti uključeno u rad Sabora Islamske zajednice, skupština medžlisa kao i u rad Rijaseta i izvršnih odbora medžlisa. Na tom planu treba praviti iskorake, i mi se o ovom pitanju još savjetujemo i razgovaramo o njemu. Postoje mišljenja da Islamska zajednica treba napraviti zastupničke kvote za žene unutar predstavničkih organa u Islamskoj zajednici. Može se dogovorom odrediti kvota, trećina ili čak polovina za žene, ali ja nisam siguran da je to najbolje rješenje, jer smatram da je ovo zajednica muškaraca i žena, i da svako treba da ima priliku da bude kandidat. I smatram da je važnije da

“ Volio bih da budemo zajednica koja primjećuje i priznaje kvalitet svake osobe, da ih ne dijelimo na muške i ženske. I da ovo bude Zajednica odgovornih ljudi, da na izbore za predstavnička i upravna tijela kandidiramo najbolje između sebe. Koliko će biti zastupljeno muškaraca i žena u postocima? Neka budu 90% žene a 10% muškarci, ako je kvalitet u tome. (...) Naglašavam, nažalost, mi smo očito iz razumijevanja imamske službe zaključili, i to je ono što je negativno, da sve važne službe moraju biti u rukama muškaraca. Ne mora biti tako...”

bude izabran onaj ko je bolji, kompetentniji, da to bude važnije od činjenice da li je izabran muškarac ili žena. Mi ćemo morati odabrati put kojim ćemo krenuti u rješavanje ovog pitanja; izbori ili određene kvote. Ali volio bih da budemo zajednica koja primjećuje i priznaje kvalitet svake osobe, da ih ne dijelimo na muške i ženske. I da ovo bude Zajednica odgovornih ljudi, da na izbore za predstavnička i upravna tijela kandidiramo najbolje između sebe. Koliko će biti zastupljeno muškaraca i žena u postocima? Neka budu 90% žene a 10% muškarci, ako je kvalitet u tome.

Predstavnička tijela su izborna tijela, i bojim se da bismo osiguravajući izborne kvote s jedne strane poremetili princip koji zastupamo, a to je da svaki musliman ili muslimanka, član zajednice ima pravo da bira i da bude biran. A s druge strane, svi zajedno moramo biti svjesni da je riječ

o izborima. Na izborima ili dobiješ glasove ili ih ne dobiješ. Smatram da je naivno, osiguravanjem kvote, nadati se funkcionalnom predstavničkom ili izvršnom tijelu. Ali, ukoliko se saglasimo da treba izbornim pravilima osigurati određenu kvotu zastupljenosti u prijedlozima kandidata za predstavnička tijela, i ako muslimanke, naše sestre smatraju da to tako treba i ja ću biti za to, pa neka bira ko koga hoće i kako hoće.

Naglašavam, nažalost, mi smo očito iz razumijevanja imamske službe zaključili, i to je ono što je negativno, da sve važne službe moraju biti u rukama muškaraca. Ne mora biti tako, ali je tačno da postoji nesrazmjer. Pitanje zastupljenosti žena mora biti pitanje jedne šire i ozbiljne strategije unutar Islamske zajednice. Možda se formiranjem tog ‘ženskog referata’ može dogoditi da ćemo skrenuti pažnju sa suštine ovog pitanja, da taj

ured postane neki provizorij, da on ne opravda svoje postojanje, i zbog toga je važno da se ovo pitanje rješava na jednom širem planu, tim više što ovo nije samo problem unutar IZ, već i drugih struktura u našem društvu. Važno je isticati da ćemo nastojati ubuduće povjeravati poslove Islamske zajednice sposobnim, kompetentnim, radinim i čestitim muslimankama, kao i sposobnim, kompetentnim, radinim i čestitim muslimanima, te da će se za takve otvarati prostor. Također, važno je za zajednicu, njene uposlenike, članove i pripadnike islamske zajednice da znaju da je svaki posao važan. I za svaki posao treba nam odgovorna i kompetentna osoba. Osoba koja je stručna, koja zna. U Islamskoj zajednici postoji institut konkursa kojim se biraju potrebni kadrovi. Muslimanke i muslimani koji žele biti u službi Islamske zajednice imaju pravo da to budu, i da to svoje pravo realiziraju prema pravilima konkursnih procedura.

Jedna od obaveza Islamske zajednice je da sačuva islamsku tradiciju kakvu smo imali na ovim prostorima. U junu ove godine u organizaciji Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu, održana je naučna konferencija pod naslovom "Ehl-i sunnet we l-džema'at – tradicija muslimana Balkana". Možete li nam reći u čemu se ogleda značaj ove konferencije?

Mi dugo nismo imali raspravu o nekim akaidskim temama unutar Islamske zajednice, a sve ove godine smo imali ispred sebe nasrtaje na ovu našu tradicionalnu hanefijsko-maturidijsku

misao na ovim prostorima. Jednostavno smo smatrali da je vrijeme da se okupimo, da vidimo čime raspolažemo na ovim prostorima kada je u pitanju očuvanje ove tradicije, koja je za nas životna. Smatram da je ona za nas životna jer kroz nju su bosanski muslimani očuvali svoje duhovno biće. Mi smo ovu tradiciju razvijali, u našim porodicama smo ju živjeli, živjeli smo ju i u našim obrazovnim institucijama, naučavali ju u medresama, fakultetima, kroz džamije, tekije, hanikah. Sve je to naša tradicija. Međutim, u posljednje vrijeme vidimo da postoje ti agresivniji nasrtaji na ovu tradiciju koja je izdržala stoljeća, i koja je vitalna, koja je umjerena, koja je primjerena našem čovjeku. Naš čovjek je razumije, nije mu strana.

Ustavom Islamske zajednice donesena je odredba da su pripadnici Islamske zajednice hanefijskog mezheba i maturidijskog akaida. Islamska zajednica ima obavezu da čuva Ustavne odredbe, a to znači i islamsku tradiciju Bošnjaka. To što smo hanefijskog mezheba i maturidijskog akaida ne znači da nećemo proučavati i druge tradicije u našim zavodima i ustanovama. To smo činili i do sada, činit ćemo to i ubuduće, ali smo željeli skrenuti pažnju i našim prijateljima koji dolaze iz islamskog svijeta ovdje, i koji sa sobom, razumljivo je, nose dio svoje tradicije, da ovdje već postoji živi islam, a da muslimani ovdje njeguju svoje tradicionalne vrijednosti koje ne moraju biti dio njihovih vrijednosti. Ponekad morate skrenuti pažnju ljudima, jer ljudi

su skloni isključivosti, a muslimani ponekada ostrašćeni imaju potrebu "prevjeravati" druge muslimane, zbog različitih tradicija. Islamski svijet nikada nije bio monolitan, ali ne mislim da trebamo biti toliko osioni da svog brata koji je sunija drugog mezeheba ili šija, imamo potrebu navraćati da bude ono što smo mi. Smatram da je potrebno da kažemo da je ta priča jednom završena za nas i da se svako razvija u svojoj tradiciji i na svojim duhovno-povijesnim korijenima. Ne isključujem da ljudi individualno mogu zastupati jedno mišljenje ili drugo, ali smatram da nas organizirano "prevjeravanje" ljudi iz jedne tradicije u drugu, dovodi do konflikta i sukoba. To je danas vidljivo na Bliskom istoku. Danas vrlo ozbiljni ljudi, ozbiljni muslimanski mislioci govore o sukobu ehli-sunneta i šija, odnosno selefizma i šiizma. Ja smatram da na našim prostorima trebamo izbjeći bilo kakav međumuslimanski sukob i odgovornost Islamske zajednice o tom pitanju je velika. Također, mi nastojimo i našim ljudima, muslimanima ovih prostora kazati da moraju biti svjesni mogućih posljedica odstupanja od naše tradicije. Mi ne želimo da oko ovih pitanja imamo sukobe. Zbog toga Islamska zajednica i ja osobno, zahvaljujemo i Fakultetu islamskih nauka i svima onima koji su pomogli da se ova konferencija održi. Smatram da je važno da je održavamo s vremena na vrijeme, jer su društva i zajednice u stalnoj promjeni, i ulema mora odgovorno bdjeti nad tim promjenama.

الموجز

دستور المشيخة الإسلامية يلزمها بالمحافظة على تراث البشاعة الإسلامية

حوار مع سماحة الشيخ حسين كفازوفيتش

رئيس العلماء والمفتي العام في البوسنة والهرسك

أجرت الحوار: سنادا طاهروفيتش

في هذا الحوار، يجيب سماحة الشيخ حسين كفازوفيتش، رئيس العلماء والمفتي العام في البوسنة والهرسك، عن أسئلة تتعلق بشهر رمضان، ورسالة المشيخة الإسلامية، وذكرى جريمة الإبادة الجماعية التي ارتكبت في سربرينيتسا، والعدالة الاجتماعية، والتراث البوشناتي، والإصلاحات البنوية داخل المشيخة الإسلامية، ومسائل أخرى.

Summary

THE ISLAMIC COMMUNITY IS BOUND BY ITS' CONSTITUTION TO PRESERVE THE ISLAMIC TRADITION OF BOSNIACS

Interview with the reisu-l-ulama of the Islamic Community of BiH Husein ef. Kavazović

By Senada Tahirović

In this interview we bring outlook of reis Husein ef. Kavazović about the month of Ramadan, the mission of the Islamic Community, genocide in Srebrenica, social injustice, Bosniak tradition, structural reform of the Islamic Community and other issues.